

בס"ד. ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשט"ו

(הנחה בלתי מוגה)

פתח ר' יוסי ואמר ויתרון² ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד כו', דא מלך עילאה דאתחבר לשדה כו',³ ומסיים בזוהר⁴ בענין שני חיי שרה ששרה זכתה לחיין עילאין. וצריך להבין שייכות הענינים זה לזה. וגם צריך להבין מ"ש ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד, שמתחיל בענין ארץ ומסיים בענין שדה, דממה נפשך, או שהי' צריך גם להתחיל בשדה, או שהי' צריך גם לסיים בארץ, ומהו הענין שמתחיל בארץ ומסיים בשדה.

(ב) **ויובן** בהקדים תחילה ענין ארץ ושדה שהוא ספירת המלכות, דספירת המלכות היא כנגד יסוד העפר, כידוע שבד' היסודות אש מים רוח עפר הנה יסוד העפר הוא כנגד ספירת המלכות, שהרי ד' היסודות הם כנגד ומשתלשלים מהד' אותיות שם הוי"ו,⁵ ויסוד העפר הוא כנגד אות ה' אחרונה דשם הוי"ו, שענינה ספירת המלכות כידוע, וזהו שהענין דארץ, שזהו יסוד העפר, הוא בספירת המלכות. והנה, ידוע שמלכות הוא בחי' דיבור, דכשם שענין המלוכה באדם למטה הוא ע"י הדיבור, כמ"ש⁶ באשר דבר מלך שלטון, כמו"כ הוא גם באדם העליון שעל הכסא, שספירת המלכות הו"ע הדיבור.

והענין בזה, דהנה, הדיבור באדם למטה הוא הגילוי לזולתו דוקא, שזהו ההפרש בין כל הכחות להדיבור, דכל הכחות הם לעצמו, לא מבעי כח השכל שהוא לעצמו, שיכול להשכיל לעצמו ואינו צריך לזולת כלל, אלא גם במדות שהוא צריך לזולת, וכמו בחסד, שצריך

ע' יט ואילך). תש"ל (תו"מ סה"מ חשון ע' ער ואילך)].

(2) קהלת ה, ח.

(3) זח"א קכב, א.

(4) שם, ב.

(5) עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע)

פ"א. מאורי אור ד, כד. הובאו בלקו"ת

במדבר ה, ריש ע"ב.

(6) קהלת ח, ד.

(1) על העתק ההנחה שבספריית אגודת חסידי חב"ד ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א: "תר"פ" ד"ה ויהיו חיי שרה תר"פ — סה"מ פר"ת ס"ע קמ ואילך. וראה גם ביאורי זוהר* לאדמו"ר האמצעי (הוספות) פרשתנו קכט, ג ואילך. ד"ה ויהיו חיי שרה תר"ל (סה"מ תר"ל

(* ראה בהשיחה שלאחרי המאמר ט"ח לקמן ע' 115).

לזולת על מי להתחסד, וכמו"כ במדת הגבורה שהוא צריך לזולת, מ"מ, הרי המדות עצמם הם ההרגש שלו, וכמו בחסד, שהאדם עצמו עומד בתנועת האהבה, וכמו"כ במדת הגבורה שהוא נמצא במדת הגבורה, אלא שבכדי שיהי' הפועל של המדה הרי זה ע"י הזולת דוקא, שזהו דבר נוסף בהמדה שנעשה החיבור עם הזולת. וזהו ההפרש בין שכל למדות, שבשכל אינו צריך לזולת כלל, ובמדות הנה בשביל פועל וגילוי המדה יש דבר נוסף בהמדה שהוא החיבור עם הזולת, אבל המדה עצמה הרי היא הרגש של האדם עצמו. משא"כ הדיבור הוא לבוש בלבד, והוא בשביל הזולת. והיינו שגם בענין הלבושים אינו דומה לבוש הדיבור ללבוש המחשבה, דהמחשבה אף שהיא ג"כ לבוש בלבד, מ"מ, הרי היא לעצמו ולא לזולתו, דגם כאשר יחשוב משך זמן הנה זולתו לא ידע כלל מזה, והיינו לפי שהמחשבה ענינה הוא גילוי ההעלם שבעצמו לגבי עצמו, משא"כ הדיבור הוא גילוי לזולתו, שהרי לעצמו אינו צריך לדבר כלל, וכל ענין הדיבור הוא רק בשביל הזולת, דדיבור הו"ע הפירוד, דכאשר האדם מדבר איזה דיבור הנה הדיבור יוצא ונפרד ממנו ראשון ראשון.

וכמו"כ יובן למעלה בספירת המלכות שענינה הוא הגילוי שנמשך מאתו ית' להוות ולהחיות עולמות ונבראים בעלי גבול שהם כמו דבר הזולת, דענין הזולת למעלה הו"ע ההגבלה, דכל הגבלה איזו שתהי' היא כמו דבר הזולת לגבי אלקות. דהנה, הקב"ה הוא בלי גבול האמיתי, ולכן אינו שייך בו השגה כלל, דענין ההשגה שייך במציאות דבר מה דוקא, כי כל מציאות הוא מוגבל, שיש לו ו' קצוות, ד' רוחות מעלה ומטה, אם ו"ק גשמיים אם ו"ק רוחניים עכ"פ, והשגת הדבר היא ע"י התפיסא בהקצוות שלו, אבל באלקות שאינו בבחי' מציאות כלל, לא שייך ענין ההשגה כלל, להיותו בלי גבול שאינו נתפס כו'. ולכן, כל ענין של הגבלה הוא כמו דבר הזולת לגבי אלקות, וזהו"ע ספירת המלכות שהוא הגילוי באופן כזה שיהי' ענין של הגבלה. וענין ההגבלה הוא בעולמות, דבעוה"ז הרי יש הגבלה דו"ק בגשמיות ממש, וכמו"כ הוא גם למעלה יותר, דהנה אמרו רז"ל⁸ בין הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, בין רקיע לרקיע מהלך ת"ק שנה, עובי כל רקיע ורקיע מהלך ת"ק שנה, רגלי החיות כנגד כולן שוקי החיות כנגד כולן, ומזה שאמרו שהם כנגד כולן מובן שגם בהם יש מעין ההגבלה דעוה"ז. וכמו"כ הוא גם בנשמות, דעם

(8) חגיגה יג, א.

(7) ראה אמ"ב פתח השער פ"א ואילך.

היות שהנשמות הם למעלה מעולמות, מ"מ, ע"ז שנתת בי עד אשר בראתה יצרתה ונפתחה ב"י, הנה גם הנשמות באו בבחי' גבול. וכמו"כ הוא למעלה יותר, שגם חלק זה שבנשמות שקשור למעלה (דער טייל אין נשמות וואָס איז פֿאַרבונדן מיט העכער), וכמו השגת הנשמות בג"ע שמישיגים אלקות, הנה גם זה הוא בהגבלה, דמאחר שג"ע הוא בכי"ע הרוחניים הרי זה בהגבלה, דבכי"ע כתיב¹⁰ ומשם יפרד והי' לדי' ראשים, שהם ד' מחנות שכינה מחנה מיכאל ומחנה גבריאל כו"¹¹, והוא כללות האור שלאחר הפרסא, שהוא בהגבלה, ולכן שייך בזה ענין ההשגה, משא"כ באצילות שהוא קודם הפרסא, והוא בל"ג, לא שייך בזה ענין ההשגה כלל, שהרי על ההשגה שבאצילות נאמר¹² אתה הוא חכים ולא בחכמה ידיעא, וגם בכינה נאמר¹² אתה הוא מבין ולא בכינה ידיעא, דלהיות שההשגה דאצילות הוא בבלתי מציאות, הנה השגה כזאת אינה ידועה לנו, דמה שידוע לנו הוא רק ההשגה במציאות, אבל ההשגה בבלתי מציאות אינו ידוע לנו, אמנם ההשגה בג"ע היא בבחי' השגה ממש, לפי שהוא בהגבלה, והיינו לפי שהגילוי בג"ע הוא ע"י ספירת המלכות דוקא, שהוא כמו ענין הדיבור שהוא בשביל הזולת.

ג) אמנם גם בדיבור האדם למטה הרי באמת אין הדיבור נפרד לגמרי מן האדם, שהרי הדיבור הוא מגלה שכל ומדות, וכיון ששכל ומדות הם כחות של האדם עצמו ומתגלים ע"י הדיבור, הרי מוכרח מזה שהדיבור אינו נפרד באמת, כי אם הי' נפרד באמת לא הי' באפשר להתגלות על ידו הכחות של האדם עצמו. ויתירה מזה, שאנו רואים שהדיבור פועל קירוב השומע לאדם המדבר, דכאשר מדבר דברי אהבה הרי זה פועל קירוב השומע, ובפרט בשכל, כאשר מדבר איזה שכל לזולת הרי ע"ז נתקרב שכלו עד ששכל השומע נעשה כמו שכל המדבר, וא"כ מובן שאין ענינו של הדיבור שיהי' נפרד וזולת, אלא אדרבה, תכלית ענין הדיבור הוא לפעול שלא יהי' זולת (ער זאָל ווערן אויס זולת) ולפעול הקירוב. ומזה יובן במכ"ש למעלה, שהדיבור למעלה וגם מה שנתהוה ע"י הדיבור אינו נפרד באמת, שהרי אין לך דבר שחוץ ממנו¹³, ואדרבה ענינו הוא לפעול הביטול והיחוד דאין עוד מלבדו¹⁴. אך להיות

(12) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

(13) תניא פכ"א.

(14) ואתחנן ד, לה.

(9) "אלקי נשמה" בברכות השחר.

(10) בראשית ב, יו"ד.

(11) ראה זח"א כו, ב. תקו"ז תנ"ה (פח),

(א). ועוד.

שבהרגשתם הם נפרדים, לכן הנה התהוותם היא מספירת המלכות דוקא, שהוא בשביל הזולת, אבל אין זה נפרד באמת. ובזה יובן מה שמצינו ענין הדיבור גם באצילות גופא, שגם המלכות כמו שהיא באצילות נקראת בשם דיבור, כמ"ש¹⁵ ודברו בהן ברצוא ושוב, וגם למעלה מאצילות יש ענין הדיבור, כמ"ש¹⁶ כה דברי כאש, דקאי על הקו, אלא שנקרא בשם דברי, דיבור שלי, אבל מ"מ הו"ע הדיבור, והיינו לפי שבאמת אין הדיבור נפרד ממנו, ולכן שייך ענין זה גם למעלה. אך מ"מ, להיות שהדיבור הוא בשביל הזולת, לכן אינו דומה הביטול והיחוד שבספירת המלכות להביטול והיחוד שבשאר הספירות, דבכל הספירות הוא יחוד בעצם, משא"כ במלכות הרי זה בשביל הזולת, אלא שמ"מ הוא מיוחד. וזהו הטעם שהפסוק מחלק הביטול דמלכות מהביטול שבכל הספירות, כמ"ש¹⁷ לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת גו' כי כל בשמים ובארץ שהוא ספירת היסוד¹⁸, שכולם בטלים לבחי' לך הוי', ואח"כ אומר בפסקא בפני עצמה לך הוי' הממלכה, שהוא הביטול דמלכות לבחי' לך הוי'. וידוע הדיוק בזה¹⁹, דלכאורה הי' לו להוסיף בפסקא שלפניו והממלכה, ולמה חושב ספירת המלכות בפ"ע. אך הענין הוא, לפי שאינו דומה הביטול דמלכות להביטול שבשאר הספירות, דהמלכות היא בשביל הזולת, אלא שמ"מ היא בטילה, ולכן מתגלים בה כל הספירות העליונות ממנה כנ"ל.

ד) **וזהו** מ"ש ויתרון ארץ בכל היא, דארץ הוא ספירת המלכות כנ"ל, הנה יתרון ארץ בכל היא, דכל בגימטריא חמישים שהו"ע נוי"ן שערי בינה²⁰, דינה הוא ההבנה וההשגה איך שאתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם²¹ בשוה ממש, ושערי בינה הו"ע המשכת הבינה במדות, היינו, שהשגה זו מאירה ונרגשת גם בהמדות, עד ספירת היסוד שהוא בחי' כי כל בשמים ובארץ, שנתגלה בה הנו"ן שערי בינה, וע"י ספירת היסוד נמשך זה גם במלכות, דספירת היסוד ענינה הוא דאחיד בשמיא וארעא²², היינו שע"י היסוד נמשך הגילוי דנו"ן שערי בינה גם בספירת המלכות שנקראת ארץ. והסדר בזה הוא, דבתחילה יש ענין

19) ראה לקו"ת שם, סע"א ואילך. סה"מ תרס"ב ע' רלו ואילך. ועוד.

20) ראה פרדס שם. לקו"ת מטות פה, ב.

21) נוסח תפילת השחר.

22) זהו ולקו"ת שבעה ערה 18. ועוד.

15) ספר יצירה פ"א מ"ו.

16) ירמ"י כג, כט.

17) דברי הימים"א כט, יא.

18) ראה זהר ח"א לא, סע"א. ח"ג

19) רע"מ רנו, סע"א. פרדס שער יג (שער

השערים) ספ"ו. לקו"ת עקב טו, ריש ע"ב.

ההעלאה, והוא מ"ש²³ עיני כל אליך ישברו, דעיני כל הוא ג"כ ענין נו"ן שערי בינה, והוא העלאת המלכות שמתעלית ע"י היסוד בבינה, ואח"כ היא ההמשכה מבינה ע"י היסוד במלכות, דע"י בחי' כי כל בשמים ובארץ, נעשה לך הוי' הממלכה.

אמנם מ"ש ויתרון ארץ הכוונה היא שיש עוד יתרון במלכות על שאר הספירות, ויתרון זה הוא המרחב שבמלכות. וכמו שהוא בדיבור האדם למטה, שבהדיבור יש מרחב שאינו בהמדות, שהרי במדות אי אפשר להיות מדת החסד ומדת הגבורה ביחד, לפי שאין נתנים מקום זה לזה, ומה שיש חסד שבגבורה וגבורה שבחסד, הנה הגבורה שבחסד היא מספירת החסד, והחסד שבגבורה הוא מספירת הגבורה, אבל החסד והגבורה עצמם אינם מתאחדים, ואדרבה הם הפכיים זמ"ז. אך הדיבור הוא סובל את ב' המדות, שבאותו הדיבור שמדבר דברי אהבה הוא מדבר גם במדת הגבורה. ובהכרח לומר שיש יתרון בדיבור על המדות, שמצד יתרון זה יכול הוא לסבול שניהם. ויתרון זה הוא המרחב שבדיבור, ריבוי אותיות, ומצד המרחב יכול לסבול שניהם, וכמו במי ששכלו גדול, הרי מצד מרחב שכלו, הנה באותו ענין (הטעם) שמבאר לאהבה הוא מבאר גם לגבורה, וכמו"כ הוא בדיבור שמצד המרחב יכול הוא לסבול ב' המדות. והוא ע"ד מעלת התקון לגבי תהו, דבעולם התהו הי' שבה"כ, וימלוך וימת²⁴, והיינו לפי שבתהו היו כלים מועטים²⁵, וכידוע שהכוונה בכלים מועטים היא לא רק שהיו מעט כלים, אלא גם שהכלים היו קטנים, שלא הי' בהם מרחב, ולכן לא היו יכולים לסבול מדת החסד והגבורה ביחד, אמנם בתקון שהיו כלים מרובים, היינו כלים גדולים ורחבים, הנה מצד מרחב הכלים הי' אפשר להיות מדת החסד והגבורה ביחד. וכמו"כ הוא בדיבור שיש בו מרחב, והו"ע ריבוי האותיות בדיבור, שזהו ההפרש בין אותיות המחשבה לאותיות הדיבור, שאותיות המחשבה אינם בריבוי, דבמחשבה גופא יש ג"כ חלוקי מדריגות, במחשבה שבמחשבה שהיא מחשבה עיונית, הנה שם אין האותיות נרגשים כלל, ודיבור שבמחשבה שהוא כמו שחושב את הענין באותיות, הנה שם נרגשים כבר האותיות, אבל אינם בריבוי, ובמעשה שבמחשבה שהוא כמו שחושב איך לדבר, יש שם כבר ריבוי אותיות, אבל מ"מ אין זה דומה כלל להריבוי שבדיבור,

(23) תהלים קמה, טו.

(24) וישלח לו, לא ואילך. לקוטי תורה

שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ד.

(25) ראה עץ חיים שער י (שער התקון)

פ"ה. שער יא (שער המלכים) פ"א.ב. פ"ה.

פ"ה. עץ חיים שער הכללים פ"א.

שהרי גם במחשבה שבדיבור יש ריבוי אותיות יותר מאשר במעשה שבמחשבה, ומכ"ש בדיבור שבדיבור, ובפרט במעשה שבדיבור שיש שם ריבוי אותיות ביותר, שזהו המרחב שבדיבור, ומצד המרחב אפשר לסבול ב' מדות יחד. ושרש ענין המרחב הוא מצד המוחין, וכמו בתהו ותקון, דתהו עיקרו מדות, דהמוחין שבתהו לא היו קשורים עם המדות, ותקון עיקרו מוחין, והיינו, שגם המדות דתקון הם ע"פ המוחין דוקא, ומצד המוחין הו"ע המרחב. וכמו"כ הוא בדיבור, שהמרחב בא מהמשכת הבינה שבדיבור. וזהו מ"ש יתרון ארץ בכל היא, שיש יתרון במלכות על הספירות, והיינו, שנוסף על ההמשכה מז"א למלכות, שזהו מ"ש²⁶ כל הנחלים הולכים אל הים גו', יש עוד יתרון במלכות, מצד המרחב.

(ה) **וממשיך** בכתוב מלך לשדה נעבד, שזהו ענין נוסף על מ"ש לעיל מיני' ויתרון ארץ בכל היא, דיתרון ארץ בכל היא הוא מצד חיצוניות המלכות, ומלך לשדה נעבד הוא המעלה שמצד פנימיות המלכות, כידוע²⁷ שארץ הוא חיצוניות המלכות ושדה הוא פנימיות המלכות. והענין הוא, דהנה ההפרש בין ארץ ושדה הוא, שארץ כוללת גם חלק המדבר שאינו ראוי לזריעה, וגם הצמחים שצומחים בו אינם ע"י זריעה ואינם משובחים כ"כ (כמ"ש באגה"ק²⁸), משא"כ שדה יש בה העבודה דחרישה וזריעה. וכמו"כ הוא ההפרש בין ארץ ושדה למעלה, דארץ הוא המלכות כמו שהיא באצילות, ומצד המלכות כמו שהיא באצילות הנה ויתרון ארץ בכל היא, אמנם שדה הוא מלכות כמו שהיא כבי"ע, דבבי"ע יש העבודה דחרישה וזריעה, ומצד העבודה נעשה יתרון נעלה יותר מהיתרון שע"י המלכות כמו שהיא באצילות. וזהו מ"ש במדרש²⁹ דמלך זה הקב"ה, שדה זו ציון כמ"ש³⁰ ציון שדה תחרש, נעבד הוא כמ"ש³¹ ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, דלעבדה ולשמרה הו"ע העבודה דקיום המצוות³², דבקיום המצוות יש העבודה דחרישה וזריעה, חרישה הוא דמרפי ארעא³³, ובעבודה הוא שמבטל את גופו שיהי' כלי

(29) ראה קה"ר עה"פ.

(30) ירמי' כו, יח. ועוד.

(31) בראשית ב, טו.

(32) ראה תיב"ע עה"פ. זחר ח"א כז, א.

ח"ב קסה, ב. תקו"ז תכ"א (סב, א). תנ"ה

(פח, ב).

(33) ראה מו"ק ב, ב. וראה לקו"ת האזינו

עד, סע"ב.

(26) קהלת א, ז. וראה זח"א רלה, א.

אוה"ת נ"ך ע' א'קה. מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ח ח"א ע' רטו ואילך. המשך והחרים

תרל"א ע' לט ואילך (סה"מ תרל"א ע' שה

ואילך). ובכ"מ.

(27) ראה גם פרדס שער כג (שער ערכי

הכינויים) ערך ארץ וערך שדה.

(28) ס"כ (קלב, ב).

לאלקות, וכמארז"ל³⁴ אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, וכמו"כ הוא במצוות שנקראים בשם זריעה³⁵, שהיסוד דקיום המצוות הוא קבלת עול³⁶. וע"י העבודה דחרישה וזריעה מגיעים לבחינת אנת הוא חד ולא בחושבן³⁷ שלמעלה מהספירות. והיינו, שמצד המלכות כמו שהיא באצילות, הנה אף שיתרון ארץ בכל היא, שיש יתרון במלכות על הספירות, מ"מ, גם היתרון הוא רק מה ששייך לספירות. אך ע"י העבודה דשדה מגיעים בבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן שלמעלה לגמרי מהספירות. וזהו מ"ש בזהר³ דשדה הוא השדה אשר ברכו הוי"ו³⁸, דקאי על ג"ע, דבג"ע הוא העבודה דלעבדה ולשמרה, ועי"ז הנה מלכא עילאה אתחבר לשדה, דמלכא עילאה הוא האור שלמעלה מהספירות. וזהו ג"כ מ"ש במדרש דמלך הוא קוב"ה, דקוב"ה הוא ספירת הת"ת, ות"ת עולה עד הכתר³⁹, דאף שכל הספירות שרשם בכתר, הנה זהו רק בחיצוניות הכתר, אמנם מעלת הת"ת הוא שעולה בפנימיות הכתר, והמשכה זו הוא ע"י העבודה דוקא.

וביאור ההפרש בין ב' בחי' אלו הוא ע"ד ההפרש בין תורה ותפלה⁴⁰, דבתפלה לא נעשה המשכת אור חדש, דאף שגם בתפלה אומרים יהי רצון, שהו"ע שינוי רצון, מ"מ, אין זה רצון חדש ממש, וכמו רופא חולים ומברך השנים, הרי ענין הרפואה הוא שמקודם הי' בריא, אלא שאח"כ נתעלם החיות, וא"כ אין זה המשכה חדשה, שהרי חיות זה קשור עם הגוף, ואף שאינו דומה רפואה לאכילה, דפעולת האכילה היא להמשיך את החיות מכללות החיות שיומשך בפרטיות ובגילוי, ופעולת הרפואה היא המשכת החיות מבחי' שלמעלה מהתלבשות ממש, אבל מ"מ אין זה המשכה חדשה, שהרי גם מקודם הי' החיות בהגוף אלא שנתעלם, וא"כ הרי זה חיות הקשור עם הגוף. וכמו"כ הוא גם בענין מברך השנים, שזורעים גרעין א' וצומח מזה ריבוי גדול, עד שאפשר שיהיו חטים ככליות של שור הגדול (כדאיתא במסכת כתובות⁴¹), אבל מ"מ הרי אין זה חידוש. ועוד זאת, שההמשכה באה ע"י העלאה דוקא, כמשנת"ל בבחי' המלכות כמו שהיא באצילות, שעז"נ ויתרון ארץ בכל

(34) ברכות ל, ב.

(35) ראה לקו"ת נצבים נ, ד. נב, ג ואילך.

ובכ"מ.

(36) ראה תניא רפמ"א.

(37) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(38) תולדות כז, כז.

(39) ראה לקו"ת מסעי צו, ב.

(40) ראה אוה"ת ויקרא ע' רנד ואילך.

סה"מ תרכ"ז ע' רצב ואילך. עטר"ת ס"ע קל

ואילך. תרפ"ז ע' צא. וראה גם לקו"ש ח"י

ס"ע 38 ואילך.

(41) קיא, ב.

היא, שההמשכה באה ע"י ההעלאה, דבתחילה היא ההעלאה דעיני כל אליך ישברו, ואח"כ היא ההמשכה דכי כל בשמים ובארץ, וכמו"כ הוא בכללות ענין התפלה, שבתחילה היא ההעלאה ואח"כ היא ההמשכה, שההעלאה היא בפסוקי דזמרה, ברכות ק"ש ובפרט בק"ש, שמע ישראל גו' הוי' אחד⁴², שזהו עיקר ענין ההעלאה שמיחד כל העולמות לאלקות, ואח"כ בשמו"ע היא ההמשכה. והיינו, שההמשכה היא ע"י הקדמת ההעלאה, והמשכה זו היא המשכת אור הסובב, שבשרשו הוא עיגול הגדול. והמשכת עיגול הגדול אינה המשכה חדשה, שהרי בתחילה הי' אוא"ס ממלא כו"⁴³, אלא שנתעלם ע"י הצמצום, וא"כ אין זה המשכה חדשה. וכל זה הוא ההמשכה דתפלה. אמנם ההמשכה דתורה היא המשכה מלמעלה למטה (שלא ע"י העלאה), והיא המשכת אור חדש ממש, שלמעלה לגמרי מהשתלשלות. וכמו"כ הוא בענין מלך לשדה נעבד, שע"י העבודה למטה מגיעים לבחינת אנת הוא חד ולא בחושבן שלמעלה מהשתלשלות לגמרי.

וזהו ההפרש בין ב' המדריגות דיתרון ארץ בכל היא, ומלך לשדה נעבד, דיתרון ארץ בכל היא הוא בארץ הרוחנית, דהיינו גן עדן, דאף שהוא נעלה ביותר מעוה"ז, כמארז"ל⁴⁴ יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז, וכפי שדרשו רז"ל⁴⁵ עה"פ⁴⁶ כי ביי"ה הוי' צור עולמים, ביו"ד נברא העוה"ב ובה"א נברא העוה"ז, דמ"ש שעוה"ז נברא בה"א קאי על ה"א תתאה שהיא הה"א אחרונה, ומ"ש ביו"ד נברא עוה"ב קאי על היו"ד כפי שמאיר באות ה"א ראשונה⁴⁷, וא"כ גדלה מעלת עוה"ב על עוה"ז, ובכללות הוא כמו החילוק בין עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא⁴⁸, דעלמא דאתכסיא הוא כמו דגים שבים דמיד שפורשים מהים מתים⁴⁹, והיינו לפי שהם בטלים לגמרי למקור חיותם, הרי מ"מ אמרו"י יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, דאף שבעוה"ב ישנו הענין דיתרון ארץ בכל היא, מ"מ, הרי זה המשכה ששייכת להשתלשלות, שהיא המשכה מצומצמת, וכמו שנמשכה במלכות

47) ראה לקו"ת בשלח א, א ואילך. המשך

תער"ב ח"ג ע' א'רנד.

48) ראה לקו"ת צו יד, ב. שער האמונה

פנ"ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע'

שמט. וש"ג. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' תעו. וש"ג.

49) ראה ברכות סא, ב. ע"ז ג, ב.

42) ואתחנן ו, ד.

43) עץ חיים שער א (דרוש עיגולים ויושר)

ענף ב'.

44) אבות פ"ד מ"ז.

45) מנחות כט, ב.

46) ישע"י כו, ד.

היא מתצמצמת ביותר, כמ"ש⁵⁰ להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, דבשביל המלכות צ"ל הצמצום דגבורות, ועז"נ שהעבודה בעוה"ז היא יפה מכל חיי עוה"ב, היינו מגילוי בחי' כל שבעוה"ב, וכמ"ש⁵¹ עבדת את ה"א בשמחה ובטוב לבב מרב כל, היינו מכל בחי' כל, דבכללות נחלק הג"ע לב' בחי', געה"ת וגעה"ע, אבל בפרטיות יש ריבוי מדריגות בג"ע לאין קץ, ועז"נ מרוב כל, היינו כל הריבוי מדריגות דגילוי בחי' כל, ולמעלה מזה הר"ע קיום המצוות בשמחה ובטוב לבב, דבכדי שיהי' השמחה צ"ל טוב לבב שהו"ע רעו"ד, דתענוג תלוי ברצון, דכאשר רוצה בדבר אזי יתענג וישמח בו, וע"י עבודה זו באופן של רעו"ד שלמעלה מהכחות, אזי מגיעים לבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן, שלמעלה לגמרי מהשתלשלות.

(ו) **והנה** אחרי שמבאר בזוהר הענין דמלך לשדה נעבד שהוא בקדושה, מוסיף לבאר בענין שדה דלעו"ז, דיש שדה דקדושה שעז"נ⁵² כריח שדה אשר ברכו הוי', ויש שדה דלעו"ז שעז"נ⁵² ובשר בשדה טריפה לא תאכלו. וכידוע הדיוק בזה⁵³, דלכאורה הול"ל ובשר טריפה בשדה, ומהו אומרו בשדה טריפה, אך הענין הוא, דטריפה קאי על שדה, והוא שדה דלעו"ז שהוא נטרף ונפרד מאלקות, והו"ע ג' קליפות הטמאות לגמרי שאין להם בירור, שעז"נ לא תאכלו. אך הענינים שאפשר לבררם, הרי אדרבה, ע"י הבירור מגיעים למעלה יותר, בבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן כנ"ל.

וזהו"ע שני חיי שרה⁵⁴, דשרה נחתת וסלקת⁵⁴, כמ"ש⁵⁵ וירד אברם מצרימה גו' ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו בכסף וכזהב גו', שהו"ע בירור הניצוצות, וכידוע ששרה ע"י עבודתה תיקנה את חטא עה"ד, שאז בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא⁵⁶, ומני אז ירדה זוהמא על כל העולם, ושרה ביררה את זה. וע"י עבודתה בעבודת הבירורים זכתה לחיין עילאין, דחיין עילאין הוא למעלה מהשתלשלות, שזה נמשך על ידי העבודה דקיום המצוות בעולם הזה דוקא, כמ"ש⁵⁷ אשר יעשה

54) ראה ד"ה ויהיו חיי שרה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' פז ואילך).

55) לך לך יב, יו"ד. יג, א ואילך.

56) שבת קמו, א.

57) אחרי יח, ה.

50) תהלים קמה, יב.

51) תבוא כח, מז.

52) משפטים כב, ל.

53) ראה זח"ב קכא, ב. וראה אוה"ת

ולודות קמד, א.

אותם האדם וחי בהם. והיינו, דאף ששרה הוא מלשון שררה⁵⁸, שהוא ספירת המלכות⁵⁹, והרי מלכות לית לה מגרמה כלום⁶⁰, שלכן הי' דוד בר נפלי⁶¹, וחיותו הי' רק ממה שקיבל מאדה"ר⁶², מ"מ, ע"י עבודת שרה בעבודת הבירורים זכתה לחיין עילאין.

וזהו מ"ש ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, מאה שנה הוא בחי' הכתר שלמעלה מהשתלשלות⁶³, שעז"נ אנת הוא חד ולא בחושבן, ומ"מ, להיות שהכתר הוא ממוצע בין המאציל והנאצלים⁶⁴, היינו שהוא מקור האצילות, לכן יש בו שרש הספירות, אך הספירות כמו שהם בכתר הם בתכלית השלימות, יו"ד כלולים מיו"ד, שהוא מאה שנה. עשרים שנה הוא ראשית ההשתלשלות, דראשית ההשתלשלות הוא בחכמה⁶⁵, וחכמה ובינה הם תרין רעין דלא מתפרשין⁶⁶, הנה גם בחו"ב יש שלימות זו שהם בעצמם עכ"פ כלולים מיו"ד. ושבע שנים הם המדות⁶⁷, שהם עיקר ההשתלשלות. וכל זה הוא באצילות. אך מ"ש אח"כ שני חיי שרה קאי על ההמשכה בכי"ע, ועז"נ כולן שוין לטובה, כיון שעז"ז מגיעים למעלה יותר, לבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן, להיות שדוקא ע"י עבודת הבירורים שבכי"ע נשלמת הכוונה שהי' דירה לו ית' בתחתונים⁶⁸.



שם קלא, סע"ב. אוה"ת פרשתנו קי, ב ואילך. ועוד.

64) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. לקו"ת במדבר יב, א. מאמרי אדה"ז ענינים ע' קצא. סידור (עם דא"ח) קב, ד. רלב, ד. שו, ב. סה"מ ה'ש"ת ע' 40. 65) זח"ג ד, א. ועוד.

66) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדבר פיי"ג, ו. תניא רפל"ו. ובכ"מ.

58) פרש"י נח יא, כט.

59) קהלת יעקב ערך שרה.

60) ראה זהר ח"א קפא, א. רמט, ב. ח"ב ריח, ב.

61) ראה סנהדרין צז, ב. זח"ג רטז, א. מגלה עמוקות ויצא (לט, ב). סידור (עם דא"ח) קצד, א.

62) ראה יל"ש בראשית רמז מא. זח"א קסח, א. נה, א. צא, ב. ובכ"מ.

63) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי